

БОЙКО Н. К., магістрант
Науковий керівник – **ШУЛЬГА П.Г.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ, ДІАГНОСТИКА ТА АНАЛІЗ ОЗДОРОВЧИХ ПРОТИЛЕЙКОЗНИХ ЗАХОДІВ В СВК «ГЕРМАНІВСЬКЕ»

Ключові слова: лейкоз ВРХ, профілактика, заходи боротьби, діагностика, РІД, ІФА, ПЛР.

Лейкози відносяться до захворювань пухлинної природи – гемобластозів, основним ознаками яких вважається злоякісне розростання клітин кровотворної тканини та порушення їх дозрівання. Ця інфекційна хвороба зустрічається на всіх континентах і в останні роки в деяких країнах світу проявляється тенденція до прогресивного розповсюдження [1, 2, 3]. Економічний збиток, нанесений лейкозами тваринництву, досягає значних розмірів внаслідок зниження продуктивності, вимушеного забою хворих тварин, а також зниження санітарної якості тваринницької продукції [1, 2, 3, 4, 5, 6,7]. В Україні лейкоз великої рогатої худоби не реєструється лише в таких адміністративних районах України: Волинській, Львівській, Чернівецькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Рівненській [1, 2, 3, 4, 5, 6,7].

Господарство СВК «Германівське» є благополучним по гострим інфекційним хворобам та звичайним товарним. В зв'язку з цим в господарстві до 1992 року не проводили планові дослідження на лейкоз. Згодом, починаючи з 1992 року, вперше проводяться планові серологічні дослідження на лейкоз. Були виділені реагуючі тварини як серед маточного поголів'я, так і серед молодняку.

Аналізуючи статистичні дані господарства було встановлено, що в 80-х роках виникла потреба в закупівлі племінного молодняку. Молодняк закуповувався в господарствах області із ферм, які отримали статус племінних, які в свою чергу закуповували чорно-рябу худобу в інших регіонах колишнього Радянського Союзу.

З часом в зв'язку з загостренням епізоотичної ситуації по лейкозу, як в масштабах області так, і в республіці виникла необхідність в проведенні широкомасштабних досліджень всіх господарствах України. Нами були проаналізовані дослідження на лейкоз, що проводились з 2011 року в лабораторії по вивченню лейкозів с/г тварин при кафедрі епізоотології та інфекційних хвороб БНАУ, а також в державних районній та обласній лабораторіях ветеринарної медицини.

При гематологічному дослідженні 148 голів інфікованих тварин в 2011 році було виявлено чотири корови з характерними змінами в крові для лейкозу (лейкоцитозом і лімфоцитозом). Як свідчать результати досліджень підвищена кількість лейкоцитів у хворих тварин була в межах 18,8 – 29,8 тис/мкл, а процент лімфоїдних клітин 79–86%, що характерно для гематологічного прояву лейкозної інфекції.

При діагностичному забої гематологічно хворих тварин були виявлені наступні патолого-анатомічні зміни: лімфовузли збільшені в 2–3 раз, рухомі, гладенькі, на поверхні і на розрізі сіро-жовтого кольору з багатьма крововиливами. Серцеві м'язи з дегенеративними змінами, пронизані сірими ділянками та крововиливами.

Результати гематологічних досліджень не змогли виявити тварин, патологічний процес в яких проходив приховано з ознаками алейкемічного прояву лейкозу.

За період виявлення гематологічно хворих тварин в господарстві відмічали випадок клінічного прояву хвороби. Клінічні ознаки прояву хвороби були наступні: незважаючи на нормальний апетит у тварини поступово знижувались надой молока, перистальтика передшлунків ослаблена. В подальшому відмічали збільшення підщелепових та передлопаткових лімфовузлів. Виявлені клінічні ознаки були характерні лейкозу великої рогатої худоби.

В практичній роботі для діагностики лейкозу мають значення клінічно-гематологічні і серологічні (реакція імунодифузії в гелі – РІД). РІД оснований на виявленні в сироватці крові хворих тварин антитіл до антигенів онковірусного типу С. При серологічному (РІД) дослідженні тварин у 2011 році інфікованість гурту великої рогатої худоби становить: у корів – 9,04%, а у молодняку – 13,41 %. У 2012 році рівень інфікованості у корів знизився і становив (7,05%), а у молодняку знизився до (6,15%). В подальшому періоді в 2013, 2014, 2015 роках зберігається тенденція до зниження інфікованості вірусом лейкозу ВРХ, як серед корів так і молодняку відповідно з 6,01% до 4,68%, а молодняку з 6,45% до 4,38%.

У зв'язку з зниження рівня інфікованості серед тварин було запропоновано для прискорення оздоровлення господарства від лейкозної інфекції використовувати новітні методи діагностики (ІФА та ПЛР).

За даними дослідженнями було виявлено у 2019-2020 роках по реакції імуноферментного аналізу (ІФА) 5 інфікованих корів, що склало 0,87% та 4 голів молодняку 0,92%.

За даними досліджень, шляхом використання полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР) було виявлено у 2019-2020 роках двох інфікованих корів, що склало 0,26% та одну тварину серед молодняку 0,17%.

Таким чином, протягом 2019-2020 років з використанням новітніх методів діагностики та виконанням плану оздоровчих заходів діючих на основі застосування нині діючої інструкції по профілактиці та оздоровленню господарств від лейкозу ВРХ, було оздоровлено СВК «Германівське» від лейкозної інфекції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамов А.В., Меженський А.О., Резуненко Е.В. Оздоровлення ВРХ від лейкозу з урахуванням новітніх даних щодо діагностики хвороби. Здоров'я тварин і ліки. 2009. № 4. С.12–14.
2. Бусол В.А., Доронин Н.Н., Мандигра Н.С. Лейкоз сельскохозяйственных животных . К.: Урожай, 1988. 264 с.
3. Епізоотологічний моніторинг та методологія системи протилейкозних заходів у господарствах України / Б.М. Ярчук та ін. Вісник Житомирського НАУ. №2 (63). т. 3. 2017. С. 220–227.
4. Бусол В., Постой В., Коваленко І., Мандигра М. Епізоотологічний моніторинг. Лейкоз ВРХ. Ветеринарна медицина України. 2002. № 3. С. 10–14.
5. Курилко М., Горбатенко С. Шляхи оздоровлення ВРХ від лейкозу. Ветеринарна медицина України. 2004. № 5. С. 20–21.
6. Домбровський О.Б., Корнієнко Л.С., Ярчук Б.М. Лейкоз великої рогатої худоби. Біла Церква, 2003. 210 с.
7. Мандигра М.С., Сімонов Р.П., Воловик Г.П. Епізоотична ситуація лейкозу великої рогатої худоби в Україні. Епізоотологія і профілактика інфекційних хвороб великої рогатої худоби: Тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2006. С. 54.

УДК 619:616.98:578.828

ВОЛЯР Ю.В., магістрант

Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ ЛЕЙКОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В СИСТЕМІ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ В ГОСПОДАРСТВІ

Лейкоз великої рогатої худоби - повільна вірусна інфекція, яка викликається вірусом лейкозу ВРХ з родини ретровірусів. Контроль хвороби здійснюється шляхом поголовного серологічного дослідження поголів'я ВРХ в Україні 1 раз на рік методами РІД та ІФА. Метод ПЛР може бути використаний у системі профілактичних та оздоровчих заходів для діагностики лейкозу у телят до 6-місячного віку та як референтний метод діагностики.

Ключові слова: лейкоз великої рогатої худоби, ІФА, ПЛР, РІД.